

Gyermekkori ártalmas élmények prevalenciájának, halmozódásának és egészségkárosító magatartásformákkal való kapcsolatának vizsgálata hazai klinikai populáció körében

Témavezető: Dr. Kuritárné Dr. Szabó Ildikó

Intézet: Debreceni Egyetem, Népegészségügyi Kar, Magatartástudományi Intézet,

Klinikai és Egészségpszichológiai Tanszék

A gyermekbántalmazás nemzetközi szinten rendkívül kurrens téma, melyet jól jelez, hogy az Egészségügyi Világszervezet kitüntetett célnak tartja a gyermekbántalmazás felismerését és megelőzését. A gyermekkorban elszenvedett intrafamiliaris traumatizáció fontos, de sokszor fel nem ismert patogén tényező, mely az egész személyiségfejlődést (de)formálhatja, és szerepet játszik a későbbi kognitív, érzelmi, szociális károsodások, egészségkárosító viselkedésformák, valamint a szomatikus és mentális egészségügyi problémák kialakulásában.

Kutatásunk célja, hazánkban elsőként, a gyermekkori ártalmas élmények (érzelmi, fizikai, szexuális bántalmazás, elhanyagolás, egyéb diszfunkcionális családi körülmények) előfordulási gyakoriságának, halmozódásának és specifikus együttjárásnak vizsgálata hazai klinikai populációk és önbevallottan egészséges személyek körében. További célunk volt, hogy feltárjuk az elszenvedett ártalmak összefüggését az egészségkárosító viselkedésformákkal (például dohányzás, alkohol- és drogfogyasztás), melyek maladaptív megküzdési mechanizmusokként épülhetnek a gyermekkori bántalmazás okozta fejlődési deficitekre.

A retrospektív, keresztmetszeti kutatás során önbevallottan egészséges (n=117), pszichiátriai (n=49), immunológiai (n=51), onkológiai (n=56) és háziorvosi ellátásban megjelenő (n=49) betegek kerültek bevonásra.

A gyermekkori ártalmas élménytípusok előfordulási gyakorisága sajátos mintázatot mutatott a vizsgálati csoportokban, a legmagasabb prevalencia értékeket a pszichiátriai csoportban találtuk (67%-uk elhanyagolt, 69%-uk családon belüli erőszak szemtanúja volt gyermekkorában). A szomatikus betegségben szenvedő személyek mutatói a gyermekkori ártalmas élmények prevalenciáját tekintve az egészséges és a pszichiátriai csoportot között helyezkednek el. A klinikai csoportokban az ártalomtípusok halmozott előfordulása volt megfigyelhető. Noha az önbevallottan egészséges személyek egyharmada volt mentes ártalmas élményektől, majdnem felük tapasztalt meg halmozódó (komplex) ártalmakat gyermekkorában, melyből látható, hogy a gyermekkori ártalmak a felnövekvő generáció széles körét érintik, a probléma nem szűkíthető le például a pszichiátriai betegek csoportjára. Eredményeink alapján az egyes ártalomtípusok specifikus együttjárása is azonosítható. Az egy már meglévő ártalomhoz leggyakrabban társuló ártalomtípus a családon belüli erőszak szemtanúsága volt. Az elszenvedett ártalmas élménytípusok és az egészségkárosító magatartásformák között dózis-válasz összefüggés igazolódott.

Jelen kutatás a meglévő módszertani korlátok ellenére, hozzájárul a gyermekkori bántalmazás, mint jelentős népegészségügyi és társadalmi probléma láthatóvá tételéhez. A probléma súlyának felmérése, a következményes ártalmak azonosítása jelentős a megelőzés irányába teendő sürgős, összehangolt, multiszektoriális lépések előírányzásában.